

Start project Landschapsherstelplan Zuideinde

Woensdag 9 december gaf wethouder Kraaijenbrink het startsein voor het project Landschapsherstelplan Zuideinde Eelde - Paterswolde. Het Zuideinde is vermoedelijk de eerste nederzetting in de voormalige gemeente Eelde. Dit buurtschap, met voornamelijk boerderijen, ligt ten zuiden van Eelde op de Zuides. Begin 1900 vergroeide het met Eelde. Samen met Gerrit Wolters en Arnold Pilon plantte hij een winterlinde op het land van de familie Louwke Mandema en Arnold Pilon.

Het is de start van een particulier initiatief van inwoners van het zuiden van Eelde van de straten Lugtenbergerweg, Veldkampweg, Molenweg, Eskampweg en Essegweg. In totaal 21 bewoners werken mee aan het plan. Het college van B&W is akkoord gegaan met het beschikbaar stellen van een subsidie van maximaal € 31.288,- voor uitvoering van het Landschapsherstelplan en dit voor 50% te dekken uit het provinciaal budget Dorpsinitiatieven en voor 50% uit het maatschappelijk krediet Vitaal Platteland. Initiatiefnemer Gerrit Wolters, heeft de grondeigenaren bereid gevonden landschapsmaatregelen uit te laten voeren op hun grondgebied. Het gaat onder meer om aanplant van meidoornhagen, van solitaire bomen, fruitbomen, de aanleg van vogelbosjes en van poelen en het plaatsen van steenuilenkasten. Voor het laten graven van een poel zal de grondeigenaar zelf financieel moeten bijdragen. Het project is in de zomer van 2019 begonnen, met de eerste aanvraag voor subsidie. Gedacht werd toen om een haag te planten in het weiland van de familie Wolters voor de steenuil en om de biodiversiteit in het gebied te verbeteren.

D'r in met die boom!

Wethouder René Kraaijenbrink bij de aanplant van de linde: "Dit soort initiatieven is hart-

stikke mooi. Er lopen hier meer van dit soort projecten. Onze gemeente is vanwege de biodiversiteit en het groen aantrekkelijk voor mensen uit Groningen en Assen om te recreëren. Het is dus ook goed voor het toerisme. Als vertegenwoordiger van onze gemeente ben ik erg blij met dit project. Ik zou zeggen: d'r in met die boom!" Arnold Pilon: "Ik ben blij dat de wethouder hier officieel namens de gemeente dit project start. Popko van der Molen is bioloog met een onschatbare kennis en is in 1993 begonnen met een uniek natuurbouwproject dat nu door anderen in de buurt voortgezet wordt. Er komen zelfs natuurfotografen uit het buitenland hier. Ook ben ik blij met dit initiatief van Gerrit Wolters die het plan geschreven heeft." Gerrit Wolters: "We zijn de buurtbewoners bij langsgeslagen en hebben gevraagd: willen jullie meedoen. Er waren mensen die zeiden: we doen niks; anderen vonden het leuk om bij te dragen. Het is wel een lange weg geweest, maar uiteindelijk wel succesvol, met een mooi eindresultaat." IVN afdeling Eelde-Paterswolde heeft als rechtspersoon het plan ingediend. Als particulier kan dat niet. De buurt zal gezamenlijk het planten en zaaien voor haar rekening nemen. Zo wordt in gezamenlijkheid gewerkt aan kwaliteitsverbetering van een stukje landschap, ten bate van de zo nodige biodiversiteit. Er worden veel bomen en struiken gepland en een bloemenweide ingezaaid.

We kunnen dus spreken over grootschalig herstel van landschapselementen en een grote toevoeging als het gaat om de verbetering van de biodiversiteit. Het Zuideinde wordt landschappelijk verbeterd zodat insecten, vogels en een aantal soorten amfibieën en reptielen

er weer een leefgebied vinden. Er is nog een landschappelijke basiskwaliteit aanwezig van waaruit verder gewerkt kan worden: er zijn houtsingels, erven, hagen, poelen, graslandjes die door schapen of pony's begraaft worden, stukjes ruigte, een tuin-natuurreservaat, een gevarieerde bloemenstrook, solitaire oude bomen en een pingoruïne. In de provincie Drenthe liggen enkele duizenden pingoruïnes. Dit is de hoogste dichtheid aan pingoruïnes in Noord-West Europa en mogelijk zelfs ter wereld. Pingoruïnes zijn landschappelijke relictten uit de laatste ijstijd, het Weichselien. Door hun diepte van soms wel 20 meter hebben ze vaak een bijzondere opvulling met veen en daardoor een hoge archiefwaarde. Er komt nog een onderzoek naar de pingo's in dit gebied, met name die aan de Molenweg.

De Rode Lijst

In het gebied huizen diverse soorten dieren die op de Rode Lijst staan. Om deze soorten in stand te houden, zullen bepaalde aspecten van de leefomgeving moeten worden verbeterd, versterkt of behouden. Anne van der Zijpp, voorzitter Steenuilenwerkgroep IVN Eelde/

zensoorten kunnen profiteren. Met name in de broedtijd vormen deze een belangrijke voedselaanvulling voor steenuilen. Inmiddels is er een begin gemaakt met het plaatsen van enkele broedkasten voor deze vogels in het projectgebied. Was destijds de dichtstbijzijnde broedlocatie de Lugtenbergerweg, nu is dat Bunne. Door het plaatsen van nestkasten aan de Bunnerweg kan zo een corridor gevormd worden naar het Molenweggebied. Hiermee is een begin gemaakt door de Steenuilenwerkgroep IVN Eelde/Paterswolde/Vries. Via deze 'stepping stones'-methode moet het mogelijk zijn de steenuil als broedvogel terug te krijgen op dit steeds fraaier wordende terrein. Leo Stockmann, voorzitter IVN Eelde - Paterswolde: "Het zal zeker noodzakelijk zijn om het projectgebied een kwaliteitsimpuls te geven als er ook gestreefd wordt naar het blijvend voorkomen van zeldzamere vogels en soorten als boomkikker, alpenwatersalamander, levendbarende hagedis en ringslang." Conclusie: om het de genoemde soorten naar de zin te maken is een verscheidenheid aan landschapselementen nodig. Het gaat dan om poelen/vijvers (met dieper water en ondiepe randen), aanwezigheid van diversiteit aan grasland

(droog, nat, ruig), schuilplekken en overwinteringsplekken (holtes, stapels stenen of hout, vermolde boomstronken), plekken om te zonnen (voor levendbarende hagedis), struikgewas (boomkikker), speciale plekken om eieren te leggen (voor ringslang). En om te overleven zal er ook voldoende voedsel moeten zijn voor deze soorten. Daarnaast moeten er corridors komen zodat de amfibieën en reptielen op een veilige manier van de ene naar de andere locatie kunnen trekken.

Poelen en pingoruïnes

In de streek Eskampweg-Molenweg ligt een aantal poelen/vijvers en een waterhoudende

pingoruïne. Groene kikkers, zeker de middelste groene kikker, de bruine kikker, de gewone pad en de kleine watersalamander komen er voor. Mogelijk ook de heikikker. De Russische rattenslang leeft er (uitgezet en daarna verwilderd) en af en toe wordt ook een ringslang gesignaleerd. Enkele deelnemers aan het project hebben aangegeven mee te willen werken aan het laten graven van een poel op hun land. Erik Ludden, vogelaar Veldkampweg Eelde: "Zangvogels als putter, roodborstaput en goudvink komen veel voor in het gebied. Kneus, graspieper, gele kwikstaart en paapje zijn Rode Lijstsoorten die je hier gelukkig redelijk vaak ziet. Al deze vogels vinden meidoornhagen, wat meer variatie in beplanting, kruiden en ruigte aantrekkelijk. Maar natuurlijk ook voedsel! Zeker de goudvinken zullen de aanplant van fruitbomen verwelkomen en de bloemknoppen en pitten eten. Meer bloemen en kruiden zijn niet alleen prachtig om te zien maar ook goed voor vogels. De bloemen zullen meer insecten aantrekken, die het belangrijkste voedsel vormen voor jonge vogels." De groep rondom Gerrit Wolters is van plan nog een project op te zetten voor het gebied Luchtenburgerweg, Eekhoornstraat, Watermolendijk, Mandelandenweg en Bunnerweg. Dit wordt georganiseerd door een nieuwe stichting onder leiding van Peter Weesie, de WLNE (Werkgroep Landschap en Natuur Eelde). Gerrit: "Er willen veel mensen meedoen, dit wordt ook weer een leuk project." De bijeenkomst was door corona met een zeer klein gezelschap, bij de voltooiing van het project worden alle deelnemers uitgenodigd om het project te 'vieren'. Tekst Siep Buurke, Beeld Johan Wolfard

Paterswolde/Vries: "Momenteel is het kleinste uiltje van Nederland een bedreigde soort. Geen uilenssoort is zo afhankelijk van de leefomgeving die wij mensen hem/haar bieden: de steenuil is een echte cultuurvolger. Deze uil moet het hebben van kleinschalig landschap met enkele flinke bomen, open plekken waar ook vee graast en ruige hoekjes. Bovendien moet er nestgelegenheid zijn, want de steenuil broedt in boomholten of in oude schuurtjes. Kortom, door de mens geschapen omstandigheden die voorzien in voedsel en dekking tegen belagers. In Eelde broedden tot ongeveer tien jaar geleden nog 2 à 3 paartjes. Nu dus al jaren niet meer. Op de plekken waar ze voorkwamen zijn huizen opgeknapt, oude schuurtjes verdwenen, overhoekjes geslecht." Inmiddels zijn in de hele provincie werkgroepen bezig om bewoners over steenuilen geschikte plekken te informeren. Ook worden er broedkasten geplaatst. Landschapsbeheer Drenthe past erven aan door er fruitbomen te planten, meidoornheggen aan te leggen en stroken grond in te zaaien met regionale plantenmengsels.

Een ambitieus plan

Het plan "Landschapsherstel Zuideinde Eelde Paterswolde" is in dit opzicht ambitieus. Realisering ervan betekent versterking van de kleinschalige landschapselementen. Fruitbomen en meidoornheggen trekken grotere insecten aan. In het voorjaar en zomer zijn deze insecten een bron van eiwitrijk voedsel voor de jonge steenuilen. Mest van vee is ideaal voor een welig tierend bodemleven met onder andere regenwormen, stapelvoedsel van steenuilen. Overhoekjes en ruigtes met wilde planten trekken ook insecten aan en leveren zaden waarvan weer mui-